

Ajánlás

A jelen számvetésre ünnepi esemény kínálta fel az alkalmat. 2000-ben 10 évet tudhat maga mögött a néprajzos képzés a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen.¹ Ugyanabban az évben, 1990 tavaszán került sor a Kriza János Néprajzi Társaság alakuló ülésére is.²

Ezek az évfordulók motiválták a KJNT 2000. március 17–19-én Csíkszere-dában lezajlott ünnepi munkaülésének témáját. A szervezés fázisában a konferencia kezdeményezői a romániai magyar néprajzi kutatások történetének rekonstruálásához, értékeléséhez való hozzájárulásra kérték fel a Társaság tagjait és a téma szakembereit. Az előadások az elképzelések szerint érinthették a kutatást valamilyen módon befolyásoló oktatási és kutatóintézetek, szakmai csoportosulások és az amatőr gyűjtőmozgalom történetét³, kutatói életpályák és életművek megrajzolását, a publikációs fórumok történetét és teljesítményeit, a kutatásmódszertan és -szemlélet alakulásának történetét, kutatók és intézmények kapcsolatainak történetét. Az alkalom lehetőséget kínált kiadatlan művek, lappangó gyűjtemények számbavételére is.

Hasonló, széles merítésű szándék az utóbbi években szórványosan néhány rendezvény és közlemény ösztönzője volt.⁴ Kísérlet történt a periferikusan a néprajzkutatás és folklorisztika elvi-módszertani kérdéseinek, valamint eredményeinek felvetését és népszerűsítését vállalt orgánumok közleményeinek áttekintésére.⁵ Napvilágot látott néhány összefoglalás a romániai magyar könyvkiadás eredményeit illetően.⁶ Faragó József a romániai magyar néprajztudomány helyzetéből adódó közvetítő szerepének eredményeit vette számba.⁷ További közleménye az akadémiai Folklor Intézet Kolozsvári Osztályának archív anyagát tekintette át.⁸ Ugyanakkor néhány kutatói életpálya bibliográfiai összesítésére is sor került.⁹

Az áttekintést az is sürgette, hogy eltűnőben van egy, a kutatás mostoha feltételei, az intézményi hálózat hiánya ellenére is heroikus munkát vállalt és végzett generáció. Félős, hogy a tiszteletre méltó, nagy szándékú emberekkel együtt vonul vissza a köztudatból a népi kultúra, a kultúrakutatás finalitásának egy sajátos értelmezése, valamint azoknak a kapcsolatoknak, mintáknak, tiltásoknak és vitáknak, ellenérzéseknek az emléke, amelyek intézményként határozták meg a kutatás folyamatát és eredményeit, s amelyek csupán az évtizedek eseményeit megélt és megszenvedett személyek memóriájában tárolódnak.

Jelen összeállítás a konferencián elhangzott előadások egyik részét tartalmazza. A kötet azonban mégsem a konferencia dokumentuma. Az előadók egy részének sajnálatos módon nem nyílt alkalma a szöveg véglegesítésére. Illetve, elkészültek olyan tanulmányok, amelyek a konferencia résztvevői számára is meglepetést tartogatnak.

Néhány tanulmány (Péntek János, Faragó József, Zsigmond Győző, Borbély Éva) intézménytörténeti adalékokkal szolgál. Két írás szól a kolozsvári egyetemen zajló néprajzkutatás múltjáról és jelenéről, egy pedig a bukaresti egyetem Hungarológiai Tanszékének néprajzi programjait tekinti át. Kürti László tanulmánya az utóbbi évtizedek kutatási gyakorlatát, eredményeit és hiányosságait veszi számba. Balázs Lajos a kutatás egy részterületének, a szokáskutatás irodalmának mennyiségi adatait, regionális megoszlását, valamint kimerítő bibliográfiáját teszi közzé.

A kötet sajátos színterét képezi néhány kutatói pálya áttekintése. A Viga Gyula–Udvari István szerzőpáros örvendetes módon egy alig ismert, klasszikus tudósi életpálya, Sztripszky Hiador munkájának szemléleti és intézményi kereteinek, valamint eredményeinek rekonstruálására tesz kísérletet. Nagy Olga kutatói pályájának kötetben való összefoglalása után¹⁰ szakmai teljesítményeinek történetét foglalja össze. Hasonlóképpen izgalmas Zsigmond József írása, mely bepillantást nyújt egy amatőr gyűjtő műhelyébe és kapcsolatainak világába.

Keszeg Vilmos

IRODALOM

BORBÉLY Éva – POZSONY Ferenc (szerk.)

1998 *Faragó József bibliográfiája*. A Kriza János Néprajzi Társaság Értesítője. 1998/3–4. Kv.

Bölcshíringató

1984 Néprajzosok kislexikona. In. *Bölcshíringató*. Az Igaz Szó Évkönyve 1984. Marosvásárhely. 150–167.

CSEKE Péter

1981 *A Falvak Népe – Falvak Dolgozó Népe néprajzi bibliográfiája. 1945–1980*. Népismereti Dolgozatok 1981. Bukarest. 219–264.

CSORBA Csaba

1974 *Dr. (újf.) Kós Károly tudományos munkássága*. Bibliográfia. Ethn. LXXXV. 200–204.

FARAGÓ József

1980 *A mai romániai magyar folklórgyűjtés vázlatja*. Népismereti Dolgozatok 1980. Bukarest 14–25.

1983 *Adatok a magyar–román néprajzi bibliográfiához 1946–1982*. Népismereti Dolgozatok 1983. Bukarest. 188–221.

1994 *A romániai magyar folklórkiadás újabb éveit 1978–1984*. Népismereti Dolgozatok 1994. Bukarest. 333–339.

KARÁCSONYI Béla (Szerk.)

1989 *Művelődés 1976–1985*. Repertórium. Szeged

KESZEG Vilmos

1995 *A romániai magyar folklórkutatás öt évtizede*. Erdélyi Múzeum. LVII. 3–4. 99–111.

2000 *Folklorisztikai programok a kolozsvári egyetem Magyar Nyelv és Kultúra Tanszékén*. Néprajzi hírek. XXIX. 1–2. 45–48.

KÓS Károly

1980 *Eredmények és feladatok a romániai magyar néprajzkutatásban*. Népismereti Dolgozatok 1980. Bukarest 7–13.

KÓSA László

- 1984 A romániai magyar néprajzi kutatás könyvcímekben (1970–1982). In. MÁTÉNÉ SZABÓ Mária Rózsa (szerk.): *A határainkon kívüli magyar néprajzi kutatások*. I. Budapest. 113–130.
- 1991 *Erdély néprajza*. Ethn. 102.3–4. 197–211.

KÖNCZEI Csilla

- 1994 *Könczei Ádám (1928–1983) néprajzi munkásságának bibliográfiája*. Népismereti Dolgozatok 1994. Bukarest. 340–343.

NAGY Olga

- 1995 *Pályakép fényvel és árnyékkal. Egy néprajzos emlékei*. Székelyudvarhely

S. LACKOVICS Emőke

- 1989 A romániai magyar néprajzi kutatások (1982–1988). In. PETERCSÁK Tivadar (szerk.): *A határainkon kívüli magyar néprajzi kutatások*. II. Budapest. 79–112.

SZABÓ Ilona

- 1978 A Korunk népismereti könyvszete (1926–1977). Korunk Évkönyv 1979. 299–312.

SZABÓ László

- 1996 Az erdélyi társadalmi kutatásokról. In. Uő.: *Társadalom, etnikum, identitás*. Debrecen. 17–34.

SZABÓ Zsolt

- 1976 *Irányított néprajzi gyűjtő-versenyek általános iskolás tanulókkal*. Népismereti dolgozatok 1976. Bukarest. 73–84.

VÁCZY Leona

- 1998 *Romániai magyar néprajzi könyvszet 1919–1944*. A Kriza János Néprajzi Társaság Értesítője. 1–2. Kolozsvár

ZÁGONI Jenő

- 1980 *A sepsiszentgyörgyi Megyei Tükör néprajzi bibliográfiája 1968–1976*. Népismereti Dolgozatok 1980. Bukarest. 240–264.

JEGYZETEK

¹ Az évek során a sajtóban többször került sor a képzés perspektíváinak és programjának bemutatására. Pl. Keszeg 1995, 2000.

² A KJNT megalakulásáról: A KJNT Értesítője 1991/1.

³ Az irányított néprajzi gyűjtőmozgalmak szemléletének, finalitásának és eredményeinek áttekintéséből egy töredék áll rendelkezésünkre: Szabó Zs. 1976, Faragó 1980, 16.

⁴ Faragó 1980, Kós 1980, Kósa 1984, 1991, Lackovics 1989, Keszeg 1995, Szabó L. 1996. Hasonló témája volt az Illyefalván (Kovászna megye) 1996. július 22–28. között lezajlott VIII. Néprajzi Szemináriumnak. Itt említjük meg az Igaz Szó című folyóirat 1984. évi évkönyvének azon törekvését, hogy elkészítse a romániai magyar „néprajzosok kislexikonát”. *Bölcsőringató 1984*.

⁵ Szabó I. 1978, Zágoni 1980, Cseke 1981, Karácsonyi 1989. Itt említjük meg, hogy az *Ifjún munkás* című lap Mirk László szerkesztésében elkészült bibliográfiája máig kiadatlan maradt. A romániai magyar néprajzi irodalom 1919–1944 közötti termése: Váczy 1998.

⁶ Faragó 1980, 1994, Keszeg 1995.

⁷ Faragó 1983.

⁸ Faragó 1980.

⁹ Csorba 1974, Könczei 1994, Borbély–Pozsony 1998.

¹⁰ Nagy O. 1995.